

۱۳۸۰ - ۲۰۰۱

آیین پهلوانی

عیاران و جوانمردان

مؤلف: مجتبیٰ ظهوری

www.ketab.ir

نشر راشدین

سرشناسه : ظهوری، مجتبی، ۱۳۲۴-

عنوان و نام پدیدآور : عیاران و جوانمردان / تالیف مجتبی ظهوری.

مشخصات نشر : تهران : راشدین ، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۳۴۷ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۱-۶۶۰-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیفا

موضوع : فتوت — ایران — تاریخ

موضوع : Futuwwa (Islamic social groups) — Iran — History

موضوع : فتوت

موضوع : (Futuwwa (Islamic social groups

رده بندی کنگره : ۱۳۹۸ ع۹ظ۹/۱۲/۶۱۲/۶۱۲ DSR

رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۴۶۱۰۴۴

شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۲۵۴۱۳

انتشارات راشدین

عنوان کتاب: آیین بهلوانی عیاران و جوانمردان

مؤلف: مجتبی ظهوری

صفحه آرا: مونا اسماعیلی

طراح جلد: محمدحسن صیادی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۱-۶۶۰-۸

قیمت: ۵۰۰۰۰۰ ریال

نشانی: میدان انقلاب - کارگر جنوبی - بن بست گشتاسب - پلاک ۴ واحد ۶

تلفن / نمابر: ۶۶۴۰۸۲۲۴ - ۶۶۱۲۳۴۴۹

پایگاه اینترنتی: www.siteketab.com

پست الکترونیک: rashed1829@yahoo.Com

heydari_alireza41@yahoo.com

فهرست مطالب

بخش اول: پهلوانی و جوانمردی در عهد باستان

۱۳	ریشه‌یابی و تاریخی کلمهٔ عیار
۱۶	ذکر کلمهٔ عیار در اشعار فارسی
۱۹	تاریخ مکتوب و ملفوظ (تاریخ و اسطوره)
۲۱	خانوادهٔ اسواران عهد باستان
۲۶	اسواران یا جوانمردان باستانی
۳۰	جوانمردان و رادان باستان
۳۶	بررسی داستان سمک عیار
۴۹	مرام‌نامه و اصول اخلاقی عیاران از دید داستان سمک عیار
۵۵	شادی‌خواری از دید داستان سمک عیار
۵۹	فتوت و جوانمردی در قابوس‌نامه

بخش دوم: شطاران و عیاران بغداد بعد از اسلام

۶۵	پیشینهٔ فتوت در زمان جاهلیت
۶۹	گروه شطاران و عیاران بغداد
۷۶	خلیفهٔ عباسی و پوشیدن لباس فتوت

بخش سوم: جوانمردان و (ایاران) خراسان بزرگ و سیستان

۸۷	پیشینهٔ عیاری و جوانمردی در خراسان بزرگ
۹۰	خلاصهٔ زندگی ابومسلم خراسانی
۹۵	مرام‌نامهٔ عیاران اولیهٔ سیستان
۹۹	مسئلهٔ حمزه خارجی در سیستان
۱۰۴	فعالیت‌های اولیهٔ عیاران سیستان

۱۱۲	آغاز پیروزی‌های عیاری یعقوب لیث
۱۱۴	پیشینه یعقوب
۱۱۹	عاقبت کار صالح و دو سردار عیار یعقوب
۱۲۲	منابع اولیه مالی یعقوب و دیگر عیاران
۱۲۷	پیشنهاد همکاری یعقوب به خوارج
۱۳۰	صُلوکان (سالوکان)
۱۳۴	استفاده از روش‌های عیاری در جنگ‌های کلاسیک
۱۴۷	یعقوب و خدای‌نامه‌ها
۱۴۹	پایان کار یعقوب
۱۵۵	خصوصیات اخلاقی یعقوب به عنوان یک عیار

بخش چهارم: سربداران یا شطاران خراسان

۱۵۹	سربداران بی‌بِق (سبزواری)
۱۶۱	امیران و حاکمان سربداری
۱۶۳	جبهه مذهبیون سربداران

بخش پنجم - اخوت و جوانمردی زیرساز تصوف و صوفیان ملامتی

۱۶۹	اخوت و جوانمردی
۱۷۳	عیاری و جوانمردی زیرساز تصوف
۱۸۱	صوفیان ملامتی وفتیان وجوانمردان
۱۸۵	شاطران، وارثان شطاران یا دوندگان بادیا
۱۹۲	گروه احداث و داروغه‌های شهر

بخش ششم - نقش تصوف و عیاری و جوانمردی در زورخانه‌ها

۲۰۵	تأثیر تصوف و عیاری در ورزش باستانی
۲۱۴	یک شب در زورخانه
۲۲۷	اصطلاحات و ابزار زورخانه

۲۴۱

مقررات و اصطلاحات کشتی پهلوانی

بخش هفتم- رابطه سگ و عیار در نبرد عیاران زمان نادر افشار

۲۴۷

رابطه سگ و عیار

۲۴۹

عیاران زمان نادرشاه افشار

۲۵۳

اطلاع نادرشاه از طراری و عیاری زادخان:

۲۵۴

واقعه قتل نادر به وسیله عیاران مخالف

بخش هشتم: فتوت و تشریح فتوت نامه‌ها

۲۵۹

تشریح فتوت نامه‌ها

۲۶۴

فتوت نامه اول شهاب‌الدین عمر سهروردی

۲۶۶

فتوت نامه دوم عمر سهروردی

۲۶۸

فتوت نامه نجم‌الدین زرکوب تبریزی

۲۷۲

فتوت نامه عبدالرزاق کاشانی

۲۷۶

فتوت نامه شمس‌الدین محمود آملی

۲۷۷

فتوت نامه چیت‌سازان و آهنگران

بخش نهم: لوطی‌گری و بنیان آن در ایران

۲۸۳

ریشه‌یابی تاریخی کلمه لوطی

۲۸۸

عقاید و افکار لوطی‌ها

۲۹۰

زبان و لهجه لوطی‌ها

۲۹۲

چند اصطلاح لوطی‌گری

۲۹۳

ترقی چغاله‌مشدی به مقام باباشملی

۲۹۵

بازی بقچه‌گردانی

۲۹۶

شازده‌ها و تاجرزاده‌های لوطی

۲۹۸

لوطی‌های محل و مراسم عزاداری

۳۰۱

لباس لوطی

- ۳۰۵ لوطی‌ها از دید خارجی‌ها
- ۳۰۰ لوطی‌ها قداره‌کش‌های نفس‌کش طلب
- ۳۱۳ حسین فرزین و حسین «ب.» دو نفر لوطی و جاهل در انقلاب اسلامی
- ۳۱۶ لوطی‌های چاقوکش یا لوطی‌های پشتیان ضعفا
- ۳۲۰ داش رجب پنجه- داش مشدی پیر
- ۳۲۱ پایان کار آقا عزیز شازده لوطی قاجاری
- ۳۲۴ لوطی‌های اصفهان
- ۳۲۶ لوطی‌های تبریز
- ۳۲۹ لوطی‌های شیراز
- ۳۳۳ وحید مرادی
- ۳۳۹ لوطی از نوع دیگر
- ۳۴۰ یک اظهار نظر به عنوان مؤخره
- ۳۴۷ کتاب‌های مأخذ

پیشگفتار

بحث در فرهنگ «ایبیری» و ریشه‌های تاریخی این اندیشه و سازمان و دستگاه‌های گذشته آن را بایستی در اندیشه‌ها و کردارهای مردم این کشور جستجو نماییم. این فرهنگ (ایباران) بودند که منش‌ها، کنش‌ها و فرهنگ گذشته ما را سامان دادند و به جهانیان شناساندند.

خامی و ساده‌دلی شیوه جانبازان نیست خبری از بر آن دلبر عیار بیار

ببینید این چند واژه زیبا و درخشان و آسمانی را از سوگندنامه یک عیار، از داستان سمک عیار: «به یزدان و دادار، به نور و به نار، به قدح مردان و اصل پاکان و نیکان که با هم «ایبار» باشیم و دوستی کنیم و به دادن جان، از هم باز نگردیم و مکر و غدر و خیانت نکنیم.»

عیار دلاور که کند ترک سر خویش از خنجر خون‌ریز و سر دار تترسد

و این آیینی بود که رنگ و نژاد و دین و زبان و جنس آدمیان برای ورود بدان جرگه، ملاکی نبود.

جامی در «سبحه الأبرار» حکایت عیاری را بیان می‌کند که در زیر ضربات چوب، که به دستور شحنه بر پاهایش زدند چندان پایداری کرد که انگشتان پاهایش از ضربات چوب، سیاه شد ولی هیچ آه و ناله‌ای از او سر نزد.

مانده در حبس گرفتاری را	شحنه‌ای گفت که عیاری را
بر سر جمع سیاست کردند	بند بر پای برون آوردند
لیک برآمد از او شعله آه	شد ز بس چوب چوانگشت سیاه

وقتی که از آن ورطه‌رهایی یافت، محرمی از او پرسید؛ چگونه شد که توانستی این همه صبر

و استقامت بنمایی؟ در جواب گفت: با همه بی‌باکی که دارم، شرمم آمد که در جلو جمعی جزع‌ناکی کنم! آنقدر در صبر، دندان به هم فشردم و خود را خندان نشان دادم که درمی‌سیر که در زیر دندان خویش داشتم ریز ریز شد و بدر کامل سیم در زیر دندانم چون ستاره پرویز شد که توانستم خود را خندان نشان دهم!

اندر آن واقعه خندان خندان   بس که از صبر فشردم دندان
درمی‌سیم به چندین پاره   بلکه ماهی شده چون استاره

این چند صفت مردانه عیاران به عنوان مثنوی نمونه خروار، تحت عنوان مقدمه ذکر گردید. تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل!

www.ketab.ir